

06/2016

ELÄKETURVAKESKUKSEN RAPORTEJA

TIIVISTELMÄ

Sari Toro ja Marjo Laine

Työttömyysvakuutusrahaston maksu työeläkejärjestelmälle vuosina 2005–2015

Ansiosidonnaisilta työttömyys- ja koulutusajoilta sekä vuorotteluvapailta karttuu eläkettä. Eläkekarttuman perusteena käytetään palkkaa, joka on etuudesta riippuen 55–75 prosenttia siitä ansiosta, jonka perusteella etuuden määrä on laskettu. Eläkettä tästä ansiosta karttuu 1,5 prosenttia 18 vuoden iän täyttämistä seuraavan kuukauden alusta enintään 68 vuoden täyttämiskuukauden loppuun asti. Ansiosidonnaisten työttömyysjaksojen ajalta työeläkettä kuitenkin karttuu sen kuukauden loppuun, jona henkilö täyttää 63 vuotta. Nykymuodossaan eläkettä on karttunut sosiaalietuusjaksojen ajalta vuodesta 2005 lähtien. Ennen vuotta 2005 ansiosidonnaisilta työttömyys- ja koulutusajoilta kertyi työeläkelisää, jolla korotettiin eläkkeen määrää.

Ansiosidonnaisten etuusajojen perusteella karttuvasta eläketurvasta aiheutuvia kuluja katetaan työnantajien ja palkansaajien työttömyysvakuutusmaksulla rahoitettavalla Työttömyysvakuutusrahaston maksulla. Työttömyysvakuutusrahasto maksaa maksun Eläketurvakeskukselle, joka jakaa varat eteenpäin työntekijän eläkelain, merimieseläkelain, kunnallisen eläkelain ja evankelis-luterilaisen kirkon eläkelain mukaista eläketurvaa hoitaville eläkelaitoksille sekä Kelalle Kelan toimihenkilöiden eläketurvan osalta, Suomen Pankille ja Ortodoksisen kirkon papiston eläkekassalle. Työttömyysvakuutusrahaston maksulla on alentava vaikutus työeläkevakuutusmaksuihin. Työeläkelaitokset eivät rahastoi Työttömyysvakuutusrahaston maksua vaan se käytetään muun muassa eläkelaitosten yhteisellä vastuulla olevien eläkkeiden maksuun, joihin sisältyvät myös palkattomilta ajoilta aikanaan karttuneet eläkeosat.

Työttömyysvakuutusrahaston maksun perusteena ovat työeläkevakuutettuina olleiden palkansaajien ansiopäiväraha-aikojen, vuorotteluvapaiden ja aikuiskoulutustukiaikojen etuuksien perusteena olevat ansiot. Etuuden perusteena olevista ansioista otetaan huomioon vain se osuus, joka oikeuttaa eläkkeeseen. Maksun laskennan periaatteena on, että eläkettä kartuttavista etuuden perusteena olevista ansioista suoritettaisiin TyEL:n mukaisen vakuutuksen keskimääräisen vakuutusmaksuprosentin mukainen maksu.

Työttömyysvakuutusrahaston maksu maksetaan maksun kohdistumisvuoden aikana ennakkomaksuina. Maksun toteuma lasketaan seuraavan vuoden kesällä. Tarkistuserä on

maksun toteuman ja maksettujen ennakkomaksujen erotus, joka tilitetään Eläketurvakeskuksen ja Työttömyysvakuutusrahaston välillä. Jos Työttömyysvakuutusrahaston maksun toteumamaksu on ennakkomaksuja suurempi, Työttömyysvakuutusrahasto maksaa Eläketurvakeskukselle tarkistuserän ja päinvastoin. Eläketurvakeskus hyvittää ennakkomaksut eläkelaitoksille ja selvittelee tarkistuserät eläkelaitosten kesken.

Työttömyysturvajärjestelmä korvaa työeläkejärjestelmälle ansiosidonnaisista palkattomista etuuksista aiheutuvia kustannuksia jo eläkkeen karttumisvaiheessa. Siksi vuosittaisen maksujen suuruuteen vaikuttaa vahvasti kunkin vuoden työttömyystilanne. Tässä raportissa tarkastellaan vuosia 2005–2015.

Raportissa tarkasteltavien vuosien aikana Työttömyysvakuutusrahaston maksun määräytymisperiaatteisiin on tullut useita muutoksia. Vuodesta 2011 lähtien Työttömyysvakuutusrahaston maksun perusteena oleviin ansioihin ei ole erikseen enää sisällytetty työntekijän työttömyysvakuutusmaksujen ja lomarahojen osuuksia. Samasta vuodesta lähtien maksun määrää laskettaessa eläkettä kartuttamattomien eläketapahtumavuosien etuuspäivien osuutta ei ole enää poistettu laskelmista. Vuodesta 2010 lähtien vuorotteluvapaan perusteena olevista ansioista on otettu huomioon 55 prosenttia entisen 75 prosentin sijaan. Koulutustuki ja koulutuspäiväraha yhdistettiin aktiiviaikaiseksi työttömyyspäivärahaksi vuodesta 2010 alkaen, minkä takia näitä etuuksia vastaavien etuuksien perusteena olevista ansioista alettiin ottaa huomioon 75 prosenttia entisen 65 prosentin sijaan.

Työttömyysvakuutusrahaston maksun määräytymisperiaatteiden muutosten vaikutus maksun määrään on kuitenkin ollut vähäinen verrattuna työttömyyden kasvun vaikutukseen. Maksun määrään on vaikuttanut myös ansiopäivärahaa saaneiden henkilöiden keskimääräisen ansiotason kasvu. Maksu on vuodesta 2005 vuoteen 2015 lähes kaksinkertaistunut, 445 miljoonasta eurosta 865 miljoonaan euroon. Vuodesta 2005 vuoteen 2015 maksussa huomioon otettavien etuuspäivien lukumäärä on noussut 26 prosenttia ja etuuden perusteena olevat ansiot 40 prosenttia. Tarkasteltavalla aikavälillä 2005–2015 vuoden 2015 maksu on suurin ja pienin on vuoden 2008 maksu, 374 miljoonaa euroa. Vuosien 2008 ja 2015 maksujen välillä on eroa 491 miljoonaa euroa eli kasvua on tullut näiden vuosien aikana yli 130 prosenttia. Vuodesta 2008 vuoteen 2015 maksussa huomioon otettavien etuuspäivien lukumäärä on noussut 60 prosenttia ja etuuden perusteena olevat ansiot 24 prosenttia. Maksun laskennassa käytettävä TyEL:n mukaisen vakuutuksen keskimääräinen vakuutusmaksuprosentti on aikavälillä 2005–2015 vaihdellut 20,6 ja 23,7 prosenttiyksikön välillä. Työttömyysvakuutusrahaston maksun suuruus suhteessa maksua saavissa työeläkelaitossa vakuutettujen työntekijöiden palkkasummaan oli 0,6 prosenttia vuonna 2008 ja arviolta 1,2 prosenttia vuonna 2015.

Aineistotilaukset:

ISSN 1798-7490 (verkkojulkaisu)

www.etk.fi > Julkaisut > Raportteja > Työttömyysvakuutusrahaston maksu työeläkejärjestelmälle vuosina 2005–2015
tai aineistotilaukset@etk.fi



Eläketurvakeskus
PENSIONSSKYDDSCENTRALEN

Eläketurvakeskus
00065 ELÄKETURVAKESKUS
Puhelin 029 411 20
Faksi 09 148 1172

Pensionsskyddscentralen
00065 PENSIONSSKYDDSCENTRALEN
Telefon 029 411 20
Fax 09 148 1172

Finnish Centre for Pensions
FI-00065 Eläketurvakeskus Finland
Telephone +358 29 411 20
Fax +358 9 148 1172

www.etk.fi
> julkaisu